

Гора А. П.

викладач кафедри дизайну та мистецтва

Кіровоградський інститут
регіонального управління та економіки

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

***Анотація.** У статті, на підставі аналізу досліджень і публікацій провідних художників-педагогів та власного викладацького досвіду визначається мета підготовки майбутніх дизайнерів: формування у студентів свідомого підходу до професійної творчості, виховання фахівців із широким спеціальним кругозором, прагненням до отримання ґрунтовних знань у галузі художньо-графічної діяльності та здатності працювати в будь-якому діапазоні графічних засобів, вести постійний пошук виразності образу, гармонії у просторі комунікацій, мати високий потенціал креативності.*

***Ключові слова:** формування необхідних художньо-графічних знань і вмінь; знання та навички студентів; проектування середовища; засоби графічного зображення; проектна графіка.*

***Анотація.** Гора А.П. Особенности формирования художественно-графических умений будущих дизайнеров. В статье, на основании анализа исследований и публикаций ведущих художников-педагогов и собственного преподавательского опыта определяется цель подготовки будущих дизайнеров: формирование у студентов сознательного подхода к профессиональному творчеству, воспитание специалистов с широким специальным кругозором, стремлением к получению фундаментальных знаний в области художественно-графической деятельности и способности работать в любом диапазоне графических средств, вести постоянный поиск выразительности образа, гармонии в пространстве коммуникаций, иметь высокий потенциал креативности.*

***Ключевые слова:** формирование необходимых художественно-графических знаний и умений; знания и навыки студентов; проектирование среды; средства графического изображения; проектная графика.*

***Annotation.** Gora A.P. Features of formation of art - graphic skills of the future designers. The article, based on analysis of research and publications of the leading artists-teachers and their own experience vykladatseoho defined goal of training future designers: The formation of the students conscious approach to professional work, education specialists with wide special outlook, the desire for a thorough knowledge of art and graphics performance and ability to work in any range of graphics capabilities, conduct regular expression search image, harmony in space communications, have a high potential of creativity.*

***Keywords:** formation of the necessary artistic and graphic knowledge and skills, knowledge and skills students design environment means graphic, graphic design.*

Надійшла до редакції 18.10.2011

Постановка проблеми. Чим далі рухається суспільство по шляху реформ, а система освіти шляхом модернізації, тим більш вагоме значення набуває вдосконалення системи підготовки майбутніх фахівців, які крім професійних знань, умінь і навичок володіли б самостійністю, ініціативою, вміннями моделювати, конструювати і новаторськи підходити до проблем професійної діяльності. Суспільству необхідна гармонійна просторова організація різноманітних форм життєдіяльності людини. Проте соціально-значущі вимоги високого рівня професійних умінь у майбутніх фахівців архітекторів та дизайнерів сучасна вища школа традиційними методами виконати не в змозі. Ціннісна переорієнтація у змісті соціального замовлення змушує вищу школу вести науковий пошук ефективних технологій формування у майбутніх фахівців конструктивно-графічних умінь.

Актуальність дослідження впливає з протиріччя між новою системою вимог до професійної підготовки фахівців, а також потребами суспільства у високому рівні професійних умінь архітектора-дизайнера і застарілими способами їх формування.

У цих умовах особливого значення набуває розробка методичних шляхів підвищення ефективності навчально-виховного процесу в освітніх системах всіх рівнів і, особливо, у вищій школі. Система вищої освіти ставить завдання розвитку у студентів самостійності і творчості, тобто пошукових умінь на вищому рівні узагальнення, вміння застосовувати знання в нових умовах. Уміння застосовувати знання на практиці є свідченням того, що вони стали надбанням особистості. Розвиток у майбутніх фахівців ініціативи і творчості можливий за умови, якщо, ще в період навчання їх у вузі, вони ставилися б у позицію активного суб'єкта діяльності, чого поки що не спостерігається повсюдно в системі вищої освіти. Одна з головних цілей навчання, розвитку та виховання в тому і полягає, щоб перевести людину з об'єкта педагогічних впливів на суб'єкт самостійних і творчих дій.

Рішення даної педагогічної задачі передбачає її методологічне та методичне забезпечення, створення якого саме по собі виступає як наукова проблема через відсутність адекватного концептуального та технологічного її опрацювання. Особливо важливою ця проблема стає в процесі професійної підготовки студентів – дизайнерів.

Аналіз досліджень і публікацій дозволив дійти висновку, що необхідність формування художньо-графічних знань і вмінь викликана розширенням сфери використання дизайнерської праці, застосуванням сучасних комп'ютерних технологій, що дозволяє імітувати будь-які художні матеріали. Однак при цьому необхідні теоретичні та практичні знання. Саме тому велику теоретичну цінність для нашого дослідження становлять наукові праці таких художників-педагогів, як: Г.В. Біда, М. М. Волков, В.П. Зінченко, В.К. Лебедко, Н.Я. Маслов, Б. М. Неменський, Н. Н. Ростовцев, А.Є. Терентьев, А.А. Унковський, Н. Е. Радлов, Г.Б. Смирнов, Н.К. Шабанов, Є.В. Шорохов, та ін.

Виклад методик та основних розділів дослідження. Художньо-графічні вміння майбутніх дизайнерів треба розглядати як одні з центральних конструктивів у системі загальної професійної підготовки.

Розглядаючи концепції провідних науковців, передусім педагогів, теоретиків дизайну, дизайнерів-професіоналів, ми дійшли висновку, що метою підготовки майбутніх дизайнерів повинно бути формування у студентів свідомого підходу до професійної творчості, виховання фахівців із широким спеціальним кругозором, прагненням до отримання ґрунтовних знань у галузі художньо-графічної діяльності та здатності працювати в будь-якому діапазоні графічних засобів, вести постійний пошук виразності образу, гармонії у просторі комунікацій, мати високий потенціал креативності.

Однією з найбільш актуальних проблем художньо-графічної підготовки майбутніх дизайнерів є виховання зорового сприйняття («постановка очей»). Розвинуте сприйняття - важлива умова успішного оволодіння студентами основ образотворчої грамоти, яку здатен забезпечити академічний малюнок. В процесі професійної підготовки студентів-дизайнерів, слід виховувати почуття цілого, йдучи від загального до конкретного і знову повертаючись до загального, керуючись постійно почуттям форми, тону, загального характеру освітленості, підпорядковуючи цьому весь характер сприйняття та зображення.

Змістом практичної діяльності дизайнера є художнє конструювання. Воно створює естетично виразну, раціонально і доцільно побудовану форму. Тому студента-дизайнера слід вчити аналізувати засоби графіки, логіку і закономірності побудови конструкції, структури формоутворення в просторі, складні просторово-конструкційні зв'язки пластичної форми. Художній же аспект діяльності дизайнера передбачає знання законів художньої творчості і професійне володіння ними. Пізнання їх - друга важлива сторона навчання. Студент повинен опанувати лінію, штрих, тон, колір не просто як образотворчі засоби, але як засоби художньої, емоційної, образної виразності.

Виходячи зі структури художньо-графічної підготовки майбутніх дизайнерів, ми виділили такі чільні її завдання: формування необхідних художньо-графічних знань і вмінь, як бази для художньо-графічної творчості й подальшого продуктивного вивчення фахових дисциплін; активізація пізнавального інтересу до художньо-графічної діяльності; розвиток уміння аналізувати, самостійно ухвалювати рішення і виконувати завдання різної складності; накопичення творчого потенціалу студентів; забезпечення позитивного результату при виконанні вправ; досягнення відповідності художнього рішення проекту його комерційним цілям.

Розгляд формування художньо-графічних умінь майбутніх дизайнерів, як невід'ємної частини цілісного процесу підготовки студентів, уможливив репрезентацію його у вигляді сталого системи взаємопов'язаних фахових дисциплін, основними з яких є: „Основи композиції”, „Шрифт”, „Проектування”. Аналіз складників цієї системи дозволив виявити її багатоплановість,

взаємозалежність та значущість цих структурних елементів у справі підготовки сучасного фахівця.

Саме в процесі систематизованої професійної підготовки студента -дизайнера відбувається формування графічних вмінь - складний процес, який включає в себе наступні аспекти:

- озброєння студентів міцними науково-теоретичними знаннями з основних розділів проектної графіки;
- оволодіння високою виконавською майстерністю, техніками, матеріалами (завдання «постановки руки»);
- формування цілісного сприйняття («постановка очей»).

Дисципліна «Основи проектної графіки» є однією з базових для підготовки студентів спеціальності «Дизайн». Графіка для дизайнера це основна мова, за допомогою якої він висловлює свої ідеї та доносить їх до споживачів. Нариси, ескізи, малюнки, креслення, плакати - все це та інформація, яку необхідно гідно подати.

Дизайн вимагає методично обґрунтованої, послідовної і цілеспрямованої системи навчання, відповідної профілю спеціальності. Ця система повинна лягти в основу школи професійної образотворчої грамоти, що озброює майбутніх фахівців-дизайнерів усім багатством виразних засобів графічної мови.

Дизайнер повинен оволодіти засобами графічного зображення об'ємно-просторових об'єктів і систем, відображаючи закономірності їх формоутворення, кольорово-фактурні, текстурні та пластичні якості і властивості, що немислимо без знання законів різних видів перспективи та професійного володіння образотворчими засобами графіки. Одним з них є відмивка, яка є, мабуть, самим простим, хоча і тривалим процесом в техніці малювання аквареллю або тушшю. Проте це один з головних засобів архітектора, оскільки звичайне креслення не дає чіткого уявлення про форму і зрозуміле лише професіоналам. Саме у відмивці задум, форма та колір споруди стають доступними будь-якому глядачеві. Та й архітекторові це приносить велику користь: працюючи кольором, він знаходить найкраще поєднання матеріалу для сприйняття задуманого, уточнює тональні відношення, досягає виразного силуетного і об'ємного рішення проекту. По-друге, характер введення кольору поряд з монохромною демонстрацією обсягу і освітленості визначається не як живопис, а швидше як фарбування, що вимагає особливої уважності, акуратності, точності і послідовності в роботі. Іншим важливим аспектом формування графічних навиків є вивчення історичних стилів в шрифтовій графіці, що відкриває їх зв'язок з історичними епохами розвитку мистецтв світової культури, дає розуміння взаємозв'язку ремесел, технологій свого часу, моди і стилю в будь-яких аспектах людської діяльності. Знання будови букв, передісторії, особливості зорового сприйняття людиною графічної інформації, ергономіка шрифту - все це невід'ємна частина підготовки кваліфікованого фахівця в галузі дизайну.

Таким чином, студенти в процесі навчання повинні отримати наступні знання та навички:

1. Освоїти необхідний обсяг теоретичних знань про проекту графіку.
2. Використовувати комп'ютерні технології для створення кінцевого продукту.
3. Знати особливості шрифтів.
4. Вміти поєднувати художню графіку, фотографію, шрифти.
5. Мати уявлення про рекламу, торговельної, політичної, соціальної, і вміти створювати дану продукцію.
6. Освоїти ручну подачу графічного матеріалу на професійному рівні.

7. Мати уявлення про швидкоплинність технічного прогресу і бути готовим сприймати самостійно нову інформацію про можливості технологій, про нові стилі в графіці і модні тенденції.

Навички, набуті студентами на заняттях з проектною графікою, знадобляться їм і для подачі проектів і для розробки рекламної продукції та фірмового стилю.

Висновки. Дизайн розвиває розумові навички та формує здібності до вирішення реальних проблем. Він базується на конструктивному мисленні, що відрізняється від пізнавального, індуктивного і дедуктивного способу міркувань.

Проектуючи навколишнє предметне середовище, дизайнер повинен відчувати і вміти моделювати просторово-масштабний взаємозв'язок різних об'єктів, створювати графічно інтерпретовані моделі предмет-

но-просторового середовища і його елементів. Отже, необхідність виховання у майбутніх дизайнерів розвинутого об'ємно-просторового мислення вимагає постановки і вирішення аналітичних, об'ємно-просторових задач.

Література:

1. Ардаширова Г.Т. Общепедологические проблемы воспитания базовой культуры личности будущего учителя / Проблемы художественной и методической подготовки студентов худграфа к работе в школе. Уфа: БГПИ, 1990. С. 3-4. 327с.
2. Ильин Е.П. Умения и навыки: нерешенные вопросы// Вопросы психологии.- 2007.- №2., - с.21-27.
3. Калина Наталья Дмитриевна. Система формирования профессиональных конструктивно-графических умений у будущих специалистов архитекторов-дизайнеров : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 : Владивосток, 2005 322 с.
4. Кудряшев К. Архитектурная графика. М.: Стройиздат, 1990. С. 312.
5. Кузін В.С. Психологія. К.: Вища школа, 1982. 254 с.
6. Моисеева Екатерина Викторовна. Формирование живописных умений и навыков у студентов художественно-графических факультетов педагогических вузов в процессе освоения мягких графических материалов на занятиях рисунком: Дис. канд. пед. наук : 13.00.02 : Москва, 2004., 165 с.
7. http://abc.vvsu.ru/Books/osn_cherch_graf/page0001.asp